

Fővárosi Ítéltábla

13.Gf.40.322/2007/7.

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla a Molnár & Ferenczy Ügyvédi Iroda (1072 Budapest, Rákóczi út 42. IX. emelet, ügyintéző: dr. Molnár István János ügyvéd) által képviselt felperesnek a Goda & Goda Ügyvédi Iroda (1093 Budapest, Lónyay u. 46. IV/2. szám, ügyintéző: dr. Goda Gyula ügyvéd) által képviselt alperes ellen felmondás érvénytelenségének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Bíróság 2007. május 15. napján kelt 7.G.40.044/2006/21. számú ítélete ellen a felperes részéről 22. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a alperesnek 2.000.000 (Kétmillió) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság a 7.G.40.044/2006/21. számú ítéletében az általa helyesen megállapított tényállás alapján a felperes keresetét elutasította és a felperest perköltség fizetésére kötelezte.

Az elsőfokú ítélet alapjául szolgáló tényállás szerint a peres felek között 1999. április 26-án egyedi hőszolgáltatási szerződés jött létre, amelyben a felperes vállalta, hogy a .. Zrt. tulajdonában lévő kazánházi berendezéseken és gőztávvezetéken keresztül hőszolgáltatást végez az alperes részére. A szerződés a felperesnek egyéb feladatokat is meghatározott, így karbantartási munkálatok elvégzésére is köteles volt. A szerződés 7. pontjának címéül a felek „a szerződés időbeni hatálya” elnevezést adták, és az időbeli hatályt úgy határozták meg, hogy a szerződést határozott időtartamúnak jelölték meg azzal, hogy a szerződéses jogviszony érvényessége a ... kazánházának a szolgáltató (felperes) általi üzemeltetéséig tart. A szerződés 9. pontja tartalmazza „a szerződés megszűnésének esetei”-t. A 9.1. pont szerint a szerződés megszűnik a 7. pontban meghatározott időtartam lejártával, és a 9.2. pont szerint rendkívüli felmondással, amelynek feltételeit és szabályait a szerződésben meghatározták.

A szerződést a .. Zrt. is aláírta tudomásulvétele jeléül, mert a peres felek szerződése a felperes és a perben nem álló .. Zrt. között 1997. november 25-én megkötött szerződéshez kapcsolódott, amely lehetőséget adott a felperesnek arra, hogy a .. Zrt. tulajdonában lévő kazánházat és csőhálózatot üzemeltesse. Ez utóbbi szerződést 20 éves időtartamra kötötték meg azzal, hogy a szerződés megszűnése előtt 6 hónappal a felek közösen dönthetnek a szerződés meghosszabbításáról.

A felperesi szolgáltatás gazdaságtalan volt, az országos átlagnál magasabb díjért alacsonyabb szintű szolgáltatást nyújtott. Az alperes ezért a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetésére hívta fel a felperest a 2005. március 1-jén kelt levelében azzal, hogy amennyiben megegyezés nem születik, akkor a szerződést 2005. október 1. napjára felmondja. A felek között megegyezés nem jött létre. A felperes szolgáltatását 2005. október 1. napjától az alperes nem veszi igénybe.

A felperes kereseti kérelmében a Pp. 123. §-a alapján annak megállapítását kérte, hogy az alperes által 2005. október 1. napjára közölt felmondás érvénytelen. Emellett kártérítési igényt is előterjesztett az alperessel szemben, amelyben a Ptk. 318. § (1) bekezdésére és a Ptk. 339. § (1) bekezdésére alapítottn elmaradt hasznának összegét érvényesítette. Álláspontja szerint a felmondás azért érvénytelen, mert a felek között határozott idejű szerződés jött létre, ennek időbeli hatálya a felperes és a .. Zrt. közötti szerződés 20 éves időtartama volt. A szerződésük lejáratának időpontja ezért 2017. november 30-a lett volna. Határozott idejű szerződés esetén az alperest a rendes felmondás joga nem illeti meg. A felperes utalt arra is, hogy a felek között atipikus szerződés jött létre és ebben a szerződésben a felek csak a rendkívüli felmondás lehetőségét szabályozták.

A felperes a pert a szerződést aláíró .. Zrt. ellen is megindította, de a perindítás joghatályának beállta előtt ettől a kereseti kérelmétől elállt, és a bíróság a pert a .. Zrt.-vel szemben megszüntette.

Az alperesnek az volt a jogi álláspontja, hogy a felek között határozatlan idejű szerződés jött létre. A szerződés hatálya ugyanis egy olyan másik szerződéstől függött, amelyben az alperes nem volt szerződő fél, így számára annak megszűnése nem határozott időpontot, hanem jövőbeni bizonytalan eseményt jelentett. Az alperes véleménye szerint a felperessel kötött szerződésének 7. pontjában a felek bontó feltételt határoztak meg. Előadta továbbá, hogy a felek nem zárták ki a rendes felmondás gyakorlásának lehetőségét és az alperes megfelelő, 7

hónapos felmondási időt biztosított a felperesnek arra, hogy a szerződés megszűnésére felkészüljön.

Az elsőfokú bíróság jogi álláspontja szerint a felek annak kifejezett megjelölésétől függetlenül bontó feltételhez kötött egyedi hőszolgáltatási szerződést kötöttek, amely jogviszonyra leginkább a Ptk. 379. § (1) bekezdésében nevesített szállítási szerződés szabályai alkalmazhatók azzal, hogy a felek között tartós jogviszony jött létre. Az alperesi állásponttal szemben a szerződés nem tekinthető közüzemi szerződésnek, mert a felperes nem minősül közszolgáltatónak, ugyanakkor az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása szerint - a felperesi állásponttal szemben - a felek között nem jött létre atipikus szerződés.

Ennek alapján a Ptk. 381. § (1) és (2) bekezdésének alkalmazása indokolt, amely szerint a megrendelő a szerződéstől bármikor elállhat, köteles azonban a szállító kárát megtéríteni. Ha a szerződéskötés előtt fennállott helyzetet nem lehet visszaállítani, a bíróság a megrendelő elállása esetében bármelyik fél kérelmére a szerződést a jövőre nézve szünteti meg.

A peres felek között létrejött tartós jogviszonyt keletkeztető szállítási keretszerződést értelemszerűen csak felmondással lehet megszüntetni. Az elállás ezen konstrukcióban a keretszerződésen belüli szállításokra vonatkozik. Az alperes felmondási joga tehát jogszabályban biztosított volt, így az alperes a rendes felmondás jogát jogszerűen gyakorolta.

Az elsőfokú bíróság a felperes kártérítési igényének elutasítását azzal indokolta, hogy az alperes a felmondás közlésével jogellenes magatartást nem tanúsított, így nem kártérítésre, hanem a Ptk. 381. § (1) bekezdése értelmében a felperes felmerült kárának megtérítésére lenne köteles. A felperes az elmaradt hasznát nem érvényesítheti az alperessel szemben, hanem a szolgáltatása megszűnésével kapcsolatos költségeknek és kiadásoknak a megtérítésére tarthat igényt. A felperes ilyen igényt nem érvényesített, ezzel kapcsolatos előadásokat nem tett, nem jelölte

meg azokat a kiadásait, költségeit, amelyek a szállítás leállításával kapcsolatban merültek fel.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az ügy eldöntése szempontjából nem volt jelentősége annak a kérdésnek, hogy a felek között határozott vagy határozatlan idejű szerződés jött-e létre, ítéletének indokolásában mégis foglalkozott ezzel, és ebben a körben az alperes jogi álláspontját osztotta. Kifejtette, hogy a felek a szerződés megszűnését a felperes és a .. Zrt. közötti üzemeltetési szerződés megszűnéséhez kötötték, így a kikötés a Ptk. 228. § (2) bekezdése szerinti bontó feltételnek minősül. A szerződés akkor tekinthető határozott idejűnek, ha a szerződés megkötésekor időben meghatározható a szerződés időtartama. Ez a perbeli esetben nem állapítható meg, mert az üzemeltetési szerződés a felperes és a .. Zrt. közötti megállapodás alapján 20 évet meghaladó időtartamra is meghosszabbítható volt, illetve a szerződés ezen határidőn belül is megszüntethető volt. A felek szerződése tehát határozatlan idejűnek minősül, amelyet a felek akkor is felmondhatnak, ha a szerződésben a rendes felmondásról kifejezetten nem rendelkeztek. Ilyen esetben a valamelyik fél által gyakorolt felmondás jogszerűségét a Ptk.-nak a felek együttműködésére, jogaik gyakorlására és kötelezettségeik teljesítésére vonatkozó rendelkezéseinek figyelembevételével kell megítélni. Az alperes 7 hónapra szóló felmondása elegendő időt biztosított a felperes részére, így az együttműködési kötelezettségének az alperes eleget tett.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes nyújtott be fellebbezést, amelyben az elsőfokú ítélet megváltoztatását és közbenső ítélet hozatalát kérte azzal, hogy a közbenső ítéletben a Fővárosi Ítéltábla állapítsa meg, hogy a peres felek között 1999. április 26-án létrejött hőszolgáltatási szerződést az alperes jogszerűtlenül mondta fel. Előadta, hogy a szerződés 7. pontja szerint határozott időtartamra jött létre, mégpedig 1999. január 1. napjától 2017. november 30. napjáig tartó időre. E szerződés a 9. pont értelmében rendes felmondással nem megszüntethető, egyrészt a határozott időtartam miatt, másrészt azért, mert a felek ezt a megszüntetési módot a szerződésben nem nevesítették.

A felperes a fellebbezésében fenntartotta azt az álláspontját, hogy a felek szerződése a Ptk.-ban nem szabályozott, atipikus szerződésnek minősül. Előadta, hogy a szerződés 3.1. pontja szerint a felperes kötelezettségei összetettek voltak, a hőellátás biztosítása mellett kiterjedt a távvezetéki hálózat karbantartására, javítására, a gőzmennyiség-mérők ellenőrzésére, hitelesítésére stb. A felek között tehát olyan komplex szerződés jött létre, amely több szerződéstípus elemeit vegyíti a szerződési szabadság elvének megfelelően. Az így létrejött atipikus szerződésre nem a Ptk. valamely különös kötelmi jogi fejezete, hanem a kötelmi jog általános részének szabályai irányadók. A szerződés ezért nem volt megszüntethető a Ptk. 381. §-ban szabályozott elállással. Tévedett tehát az elsőfokú bíróság, amikor a szállítási szerződésre vonatkozó rendelkezéseket alkalmazta a felek jogviszonyának megítélése során. A felperes álláspontja szerint töretlen az a bírói gyakorlat, hogy a tartós jogviszonyok elállással nem, hanem csak felmondással szüntethetők meg. A felek szerződése a megszűnés eseteiről világosan rendelkezett. Ezeket az eseteket a szerződéses időtartam lejártára, illetve a rendkívüli felmondás esetére korlátozta, amiből az következik, hogy a felek a rendes felmondás jogát nem kívánták maguknak, illetve egymásnak biztosítani. Emellett a szerződés 7. pontja egyértelműen kimondja, hogy „a felek a szerződést határozott időtartamra kötik meg”. Az időtartamot konkrétan is meghatározták azzal, hogy ez az időtartam 1999. január 1. napjától „a ... kazánházának szolgáltató általi üzemeltetéséig tart.” Mivel a felperes által kötött másik szerződésben 20 év időtartam szerepel, a felek a szerződés időtartamát meghatározták, azaz a szerződés 2017. november 30-án szűnt volna meg. Nem volt annak akadálya, hogy a szerződés hatályát a felek egy másik szerződés hatályához kössék. A felperes véleménye szerint a szerződés 7. pontjában foglaltak nem minősülhetnek a Ptk. 228. § (2) bekezdése szerinti bontó feltételnek, mert az időpont nem volt bizonytalan jövőbeni eseménytől függő. A felperes kérte továbbá az alperes kötelezését az első- és másodfokú eljárás költségeinek viselésére.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását, valamint a felperes perköltségben marasztalását kérte.

Az alperes nem vitatta, hogy a felperes nem kizárólag hőszolgáltatásra vállalt kötelezettséget, azonban a szerződésben a hő szállítására vonatkozó kötelezettsége volt a döntő, így az alperes véleménye szerint helytálló az elsőfokú bíróság azon jogi álláspontja, amely szerint a felek jogviszonyának elbírálása során a szállítási szerződés szabályait kell alkalmazni. A szállítási szerződés esetében van lehetőség a szerződés jövőre nézve történő megszüntetésére. Az alperes utalt a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatára, amely az úgynevezett atipikus szerződések esetében a szerződések megszüntetésére vonatkozóan önálló elveket foglalt össze (pl. a BH1993. 47. számú határozatában). Az alperes szerint a peres felek jogviszonyában az a főkérdés, hogy a felek szerződése határozott vagy határozatlan idejűnek minősül-e. Az alperes megismételte azt a jogi álláspontját, hogy a szerződés határozatlan időtartamra jött létre, mert a szerződés konkrét időpontot nem határoz meg, és nem is utal a felperes által hivatkozott, a felperes és a .. Zrt. között fennálló szerződésre. Az alperes nem vitatja, hogy a szerződés hatályát egy másik szerződés hatályához lehet kötni, a jelen esetben azonban nem ez történt. Az a szerződés, amelyre a felperes hivatkozik, az alperes előtt nem volt ismert, abban az alperes nem volt szerződő fél. A felperes által üzemeltetett fűtési rendszer igen drága, korszerűtlen és elavult volt. A költségcsökkenés csak teljes szerkezeti átalakítással, a gőzenergia hordozó visszaszorításával lett volna elérhető. A korszerűsítésre vonatkozó egyeztetések a felperessel nem vezettek eredményre. Az alperes szerint tehát akár az elsőfokú bíróság által megállapított szállítási keretszerződés, akár a felperes által hivatkozott atipikus szerződés jött is létre, az alperes felmondása jogszerű volt, mert a szerződés bontó feltételhez kötött, határozatlan időtartamú volt annak következtében, hogy a szerződés megkötésekor és azt követően is az alperes számára a szerződés megszűnési időpontja jövőbeni bizonytalan esemény volt.

A fellebbezési eljárás során az alperes alapító okirata módosult és neve .. elnevezésre változott.

A fellebbezés megalapozatlan.

A Ptk. 205. § (1) bekezdése szerint a szerződés a felek akaratának kölcsönös és egybehangzó kifejezésével jön létre.

A Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint a szerződési nyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a másik félnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.

A Ptk. 228. § (2) bekezdése szerint ha a felek a szerződés hatályának megszűntét tették bizonytalan jövőbeni eseménytől függővé (bontó feltétel), a feltétel bekövetkeztével a szerződés hatálya megszűnik.

A Ptk. 321. § (1) bekezdése szerint aki szerződésnél vagy jogszabálynál fogva felmondásra jogosult, e jogát a másik félhez intézett nyilatkozattal gyakorolja. A felmondás a szerződést megszünteti. A (2) bekezdés értelmében ha a felmondás nem azonnali hatályú, a törvényben vagy a szerződésben meghatározott felmondási idő elteltéig a szerződés fennmarad.

A Fővárosi Ítéltábla jogi álláspontja szerint a felek között atipikus szerződés jött létre, amely a szállítási szerződés és a vállalkozási szerződés elemeit vegyíti, és arra a Ptk. kötelmi jogi általános részének szabályait kell alkalmazni.

A felek között nem volt vitás, hogy a jogviszonyuk tartós jogviszonynak minősül. Az ilyen jogviszony megszüntetésére - más megszüntetési módok mellett - nem

elállással, hanem rendes vagy rendkívüli felmondással kerülhet sor, ha a szerződési szabadság elve alapján a felek szerződése másként nem rendelkezik (pl. a rendes felmondás lehetőségét nem zárja ki). A jelen ügyben a peres felek szerződése egyáltalán nem tartalmaz rendelkezést a rendes felmondásról, így azt nem zárja ki.

A Fővárosi Ítéltábla osztotta a felek azon álláspontját, hogy a jelen ügyben annak a kérdésnek az eldöntése szükséges, hogy a felek között létrejött szerződés határozott idejűnek vagy határozatlan időtartamúnak minősül-e. Nem vitás, hogy a szerződés 7. pontja kifejezetten tartalmazza, hogy a szerződés határozott időre szól, ugyanakkor a felek nem megfelelően tettek eleget annak a kötelezettségüknek, hogy a határozott időtartamot világosan és egyértelműen szabályozzák. A felek a szerződésükben konkrét időpontot, időtartamot nem határoztak meg, a szerződés „érvényességét” kötötték ahhoz az időponthoz, ameddig a felperes üzemelteti a .. Zrt. tulajdonában álló, a .. lévő kazánházat, és nem utaltak ennek a másik szerződésnek az időtartamára. A felperes helytállóan hivatkozik a fellebbezésében arra, hogy a felek valamely szerződés hatályát, időtartamát más szerződés hatályához, időtartamához köthetik, azonban ilyen esetben is egyértelmű követelmény, hogy a szerződés határozott időtartama pontosan és mindkét fél számára egyértelműen meghatározott legyen, az időtartam kizárólag a felek akaratán, elhatározásán alapuljon. A szerződés határozatlan idejű voltával kapcsolatban az alperes megalapozottan utal arra is, hogy a felperes és a .. Zrt. közötti szerződésnek ő nem volt szerződéskötő alanya, a szerződés tartalmára és az abban szereplő időtartam meghatározására, illetve befolyásolására semmiféle lehetősége nem volt.

A jelen ügyben a felperes és a .. Zrt. közötti szerződés 20 éves határozott időtartamra szólt, de a szerződésben szerepelt az is, hogy ez az időtartam meghosszabbítható, illetve a szerződés a határozott idő lejártá előtt is megszüntethető. Abban az esetben tehát, ha pl. a felperes és a .. Zrt. a 20 éves időtartam lejártát megelőző hat hónappal a szerződésüket újabb 20 évre meghosszabbította volna, akkor a jelen szerződés „határozott” időtartama nem 20

év, hanem 40 év lett volna. Ha a felek szerződése ilyen feltételekkel is határozott idejűnek minősülne, az alperes arra lenne kötelezhető, hogy ha a felperes a rendkívüli felmondásra okot nem ad, egy teljesen korszerűtlen, rendkívül költséges és alacsony hatékonyságú fűtési rendszert akár 40 évig fenntartsa, ha a felperes és a .. Zrt. közötti szerződés ilyen időtartamú meghosszabbításra kerül. Az iratokból egyértelműen megállapítható, hogy éppen az alperesi felmondásra, a szolgáltatási jogviszony megszüntetésére tekintettel módosították a .. Zrt. és a felperes a szerződésüket. Ennek keretében a-on a korábbi gőz üzemelésű kazánokat melegvizes kazánokra cserélték, és kölcsönösen megállapították, hogy az addig működtetett gőzüzemű kazánok további üzemeltetése rendkívül gazdaságtalan.

A kifejtettek alapján nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a felek szerződése határozott idejű lett volna, és annak időtartama megegyezne a felperes és a .. Zrt. közötti szerződésben megállapított - nem teljesen egyértelműen rögzített - időtartammal.

A felperes a szerződéskötéskor nem tudta pontosan, hogy a .. Zrt. tulajdonában álló műszaki berendezéseket, amelyekkel a szolgáltatást teljesítette az alperes részére, mennyi ideig veheti még igénybe, amely lehetőség megszűnése azt is jelentette volna, hogy ezt követően az alperes részére nem tudna szolgáltatást nyújtani. A szerződés 7. pontját valójában a Ptk. 207. § (1) bekezdésének alkalmazásával, a 228. § (2) bekezdésének megfelelően úgy kell értelmezni, hogy a felek bontó feltételt határoztak meg. Ez azt tartalmazta, hogy abban az esetben, ha a felperes elesik a-on lévő kazánház és a hozzátartozó berendezések használatától, és emiatt nem tud a felperesnek hőt szolgáltatni, a felek szerződése is megszűnik. Ennek a szerződési nyilatkozatnak felelnek meg a szerződés 7. pontjában foglaltak.

A fentiekből következik, hogy a felek határozatlan időtartamú szerződést kötöttek és a szerződésben a rendes felmondás jogát nem zárták ki, így megállapítható, hogy a kötelmi jog általános szabályai szerint az alperes a felek közötti tartós jogviszonyt a rendes felmondás eszközével a jövőre nézve megszüntethette. A felmondás

jogszerű volt, mert megfelelő időt biztosított a felperesnek a jogviszony megszűnésére való felkészülésre.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 253. § (2) bekezdése szerint - részben eltérő indokolással - az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta, és a sikertelenül fellebbező felperest kötelezte az alperes másodfokú perköltségének megfizetésére. Ennek összegét a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) és (6) bekezdése szerint határozta meg azzal, hogy az ügyvédi munkadíj az általános forgalmi adót is tartalmazza.

A fellebbezés tárgyaláson kívüli elbírálása a Pp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján történt.

Budapest, 2007. október 26.

. Koday Zsuzsanna sk.
a tanács elnöke

Tamáné dr. Nagy Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Molnár József sk.
bíró

A kiadmány hitelül:
bírósági tisztviselő